

SYSTEMSKIFTE FÖR ETT FRIARE SVERIGE

En rapport av Fria Moderata Studentförbundet

Innehåll

Introduktion	5
En borgerlighet i kris.....	5
Historisk tillbakablick	5
Borgerlig samverkan	6
Samhällskontraktet som sveks	6
Dags för ett nytt systemskifte.....	7
Rättsstatens hårda kärna	9
Tryggheten som försvann.....	9
Fler poliser	9
Hårdare straff och avskaffade straffrabatter	9
Lagliga vapen.....	10
Legaliserad narkotika.....	10
Konkreta policyförslag.....	10
Välfärd med ansvar	11
Välfärden som försvann	11
Skolavgifter	11
Egenfinansierad sjukvård	12
Privatiserad pension.....	12
Behovsprövade bidrag i stället för generella	12
Konkreta policyförslag.....	12
Nya svenskar	13
Integrationen som försvann.....	13
Inkluderande arbetsmarknad	13
Exkluderande välfärdsstat	14
Stärkt medborgarskap och restriktiv naturalisation	14
Konkreta policyförslag.....	14
Sänkta skatter.....	15
Inkomsten som försvann.....	15
Skatter som åtminstone inte är kontraproduktiva.....	15

Hur mycket skatt behöver vi egentligen betala?	16
Sänkta skatter är ingen utopi	17
Konkreta policyförslag.....	17
Källförteckning	19

Introduktion

En borgerlighet i kris

Den svenska borgerligheten befinner sig i en allvarlig politisk kris, vilken sträcker sig långt bortom Moderaternas nuvarande låga opinionssiffror. De flesta analyser landar i att denna kris beror på de borgerliga partiledarnas varierande grad av bristande medieträning eller på frånvaron av samsyn gällande den utsträckning i vilken de respektive borgerliga partierna kan tänka sig att samarbeta med andra, icke-borgerliga partier (främst Sverigedemokraterna och Socialdemokraterna). Vi menar att det är precis tvärtom; ett alldeles för stort fokus på spelteori och kommunikation har lett till ett ideologiskt och sakpolitiskt underskott hos Sveriges fyra borgerliga partier.

Borgerligheten saknar i dag en bärande berättelse om Sverige. Moderaternas kräftgång, vilken för övrigt delas av Alliansen i sin helhet (som är långt ifrån 2006–2010 års egna majoritet), beror framförallt på en skriande brist på politiska idéer och visioner. För att råda bot på detta måste Sveriges borgerliga åter kunna presentera ett genomtänkt och principiellt baserat politiskt program som tar itu med de allvarliga samhällsproblemen samtidigt som det förmedlar ett positivt budskap om morgondagen.

Historisk tillbakablick

Samtliga framgångsrika moderata partiledare har haft en tydlig idé om samhället, om hur de vill begagna sig av sina partier och om vilket Sverige som de önskar att åstadkomma när de väl har hamnat i maktställning. För Jarl Hjalmarson var det *ägardemokrati*, idén om att liberal demokrati även omfattar en stark äganderätt. Gösta Bohman tog Moderaterna från ett mer ensidigt konservativt parti till ett mer mångsidigt *liberalkonservativt* sådant. Det principiella motståndet till socialiseringen av samhället kombinerades ständigt med en positiv berättelse om vad fria ansvarstagande människor kan uppnå. Under Ulf Adelsohns ledning gjordes ett gediget arbete med att ta fram ett långsiktigt politiskt program. Partiet var lyhört för idéer från andra delar av den borgerliga sfären, och man knöt till sig filosofer och företrädare för näringslivet. Socionomen Hans Zetterberg tillsattes som ordförande för Moderaternas framtidsgrupp, vilken i stor utsträckning fick definiera det moderata budskapet om liberalkonservatism.

Väl i regeringsställning blev det Carl Bildts roll att göra Sverige till ett »normalt europeiskt land«, genom liberaliseringar och EG-medlemskap. I sin regeringsförklaring 1991 konstaterade Bildt att »nu är kollektivismens tid slut. I vårt Sverige kommer samhället alltid att vara större än staten.«¹ Det idé- och reformkapital som hade byggts upp under 1970- och 1980-talen av Gösta Bohman och Ulf Adelsohn, tillsammans med bland andra Timbro och Svenska Arbetsgivareföreningen, kunde då i hög grad tecknas in. Den moderatledda borgerliga regeringen inledde ett *systemsifte*,² men det blev tyvärr bara tre år i regeringsställning, och dessa tre år fick ägnas mer åt att hantera 1990-talets finanskris än åt att genomföra det välbehövliga systemsiftet.

1. Bildt, 1991.

2. Se Bildt, 1994.

Efter valförlusten 2002 gjorde Anders Borg med flera en nykter analys av läget. Det var inget samhällsproblem i sig att Moderaterna fick 15 procent av rösterna i ett riksdagsval; däremot var det ett mycket allvarligt samhällsproblem att flera hundratusentals svenskar stod långt ifrån arbetsmarknaden. Lösningen blev den framgångsrika *arbetslinjen*. Men till skillnad från sina företrädare spenderade Fredrik Reinfeldt det reformkapital som hade byggts upp under decennier utan att löpande sätta in nya liberalkonservativa idéer på kontot. När nästa valrörelse kom 2014 var idéerna därför slut, och förnyelsen hade nått vägs ände. Alliansen gick sålunda i stället till val på bland annat »inkomstförstärkningar»³ (nyspråk för skattehöjningar), höjd skatt på alkohol och tobak, privatiseringsstopp⁴ och öppnandet för kvotering av bolagsstyrelser. I kombination med migrationsuppjörelsen från 2011 ledde detta till en ödesdiger förvirring om vad Alliansen (och framför allt dess största parti, Moderaterna) egentligen stod för. Hur hörde statsindividualistiska och stundom till och med socialistiska reformer ihop med det tidigare moderata budskapet om individuell frihet? I valet 2014 tillhörde de moderata riksdagsledamöterna dem som stod längst ifrån sitt eget parti.

Borgerlig samverkan

En insikt som har varit dyrköpt efter decennier av borgerlig splittring är att det för att det liberal-konservativa budskapet skall kunna bli framgångsrikt och omvandlas till praktisk politik krävs en formaliserad borgerlig samverkan. De borgerliga partierna måste övertygas om ett grundläggande marknadsliberalt budskap, och de måste vara ense om den övergripande inriktningen och om att de främsta motståndarna står att finna hos socialdemokratin. Alliansen har varit och måste fortsätta att vara ett politiskt projekt med syfte att bryta den socialdemokratiska makthegemonin. Det borgerliga samarbetets syfte måste förvisso vara att uppnå makt, men inte som ett mål i sig självt, utan som ett medel för att kunna genomföra sant borgerlig politik.

Vilken är då vår tids borgerliga berättelse? »Arbetslinjen 2.0« duger inte, och en högerrörelse vars kommunikation inte bygger på något mer än att den åtminstone inte är värre än vänstern kommer aldrig att nå några valframgångar. Den nuvarande nedåtgående trenden för flera av Europas tidigare stora högerpartier bär syn för sägen. Trianguleringen mot vänstern, i kombination med idén om makten som ett självändamål, har gjort att många partier har glömt bort varför de överhuvudtaget existerar.⁵

Samhällskontraktet som sveks

Det svenska samhällskontraktet har underminerats och blivit förlegat. Staten tilltvingar sig i dag mer än hälften av vår inkomst i skatt men lyckas ändå inte tillhandahålla de tjänster som den har åtagit sig att erbjuda i utbyte. Det är inte enbart försvar och rättsväsende som är underfinansierade så till den grad att statens mest fundamentala uppgifter inte uppfylls när medborgarna behöver dem som mest, utan blivande mödrar uppmanas att föda sina barn i bilen, eftersom förlossningsklinikerna är fullbelagda, och vårt pensionssystem har visat sig att vara ett pyramidspel, där dagens pensionärer i princip är den sista generation som kan förvänta sig att få någonting ut av systemet.

3. Se Alliansen, 2014.

4. Se Kinberg Batra & Norman, 2012.

5. Se Johansson Heinö, 2017; Erixon, 2017; och Möller, 2017.

När du väl behöver rättsstatens skydd, då finns det inga poliser att tillgå, och när du väl skall lämna arbetslivet, då ekar pensionskontot tomt. Detta redan i grunden mycket otillfredsställande samhällskontrakt utsätts sedan för ytterligare påfrestningar till följd av en massiv flyktinginvandring, varvid det blir än mer uppenbart att den samhällsekonomiska ekvationen inte längre går ihop. Invandrare som vill bygga sig en bättre framtid i Sverige vet i dag inte vad som förväntas av dem i form av skyldigheter och assimilering. Löftet om en bättre framtid måste även åtföljas av en reell möjlighet att kunna infrias, vilket fordrar högt ställda krav och förväntningar.

Sverige är ett fantastiskt land och kan bli ännu bättre. Det socialdemokratiska samhällskontraktet har fallerat, och ett nytt, borgerligt samhällskontrakt måste upprättas och sättas i dess ställe.

Dags för ett nytt systemskifte

I ett avsnitt av TV-programmet *Här är ditt liv* från 1991 frågar programledaren Lasse Holmqvist Moderaternas dåvarande partiledare Carl Bildt och dennes företrädare Ulf Adelsohn om de kan sammanfatta Moderaternas partiprogram på 17 sekunder. Det kan man göra mycket snabbare än så, hävdar Bildt, som inleder: »Rättsstat, demokrati, marknadsekonomi och frihet för den enskilde.« Adelsohn fortsätter lika självklart: »Att själv bestämma mycket mera än i ett samhälle där stat och kommun bestämmer åt dig.«⁶ Svårare än så behöver det inte vara. Dagens moderata samhällsberättelse är på inga vägar lika tydlig. Vad vill den nuvarande moderata partiledningen göra med Sverige, och skulle Anna Kinberg Batra klara av att sammanfatta det budskapet på 17 sekunder? Och vad vill de resterande tre borgerliga partierna, Kristdemokraterna, Liberalerna och Centerpartiet?

I denna rapport vill Fria Moderata Studentförbundets presidium bidra med sin syn på vilken den borgerliga samhällsberättelsen bör vara. I fyra sakpolitiska avsnitt – behandlande rättsstaten, välfärden, integrationen och skatterna – ger vi förslag på nödvändiga reformer som är förankrade i den liberala och konservativa idétraditionen och som tillsammans kan utgöra en grund för ett nytt, borgerligt samhällskontrakt. Målet är ett systemskifte för ett friare Sverige.

Tiden för frihet är nu!

*Fria Moderata Studentförbundets presidium,
med redaktör Johan Ridenfeldt*

Stockholm, juni 2017

6. Sveriges Television, 1991.

Rättsstatens hårda kärna

Tryggheten som försvann

Sverige har under lång tid varit ett mycket homogent och statsindividualistiskt samhälle. Svensken har ända sedan grundandet av folkhemmet lärt sig att lita på staten. Denna tillit har under lång tid också varit befogad, inte minst när det kommer till det svenska rättsväsendet. Polisen har kommit när vi har ringt, och svensk lag har fungerat väl i förhållande till den typ av brott som har begåtts.

De senaste åren har den tidigare tryggheten dock sakta men säkert raserats; antalet anmälningar av olika typer av våldsbrott ökar, förorterna blir allt mer präglade av gängkriminalitet, och allt färre svenskar litar på att polisen verkligen kommer när vi ringer 112. För att stävja denna utveckling och få ett mer fungerande rättsväsende måste borgerligheten agera. Det handlar inte om radikala förändringar, utan om att stärka det svenska våldsmonopolet så att det återigen blir ett monopol (undantaget den självklara rätten till självförsvar). Klansystem, gängkriminalitet och upplopp hör inte hemma i en modern demokratisk rättsstat.

Fler poliser

En viktig åtgärd för att vända dagens negativa trend vore att kraftigt höja anslagen till polisen. Det råder ingen tvekan om att polisen är underfinansierad och att poliskåren är för liten. Man skall visserligen inte förringa vikten av organisatoriska frågor. Det finns definitivt omprioriteringar som i dag skulle kunna flytta polisens resurser till områden där de bättre behövs. Och det är knappast någon utanför den nuvarande socialdemokratiska regeringen som längre tvivlar på att rikspolischefen Dan Eliasson omedelbart måste skiljas från sin post. Faktum kvarstår dock att finansiella resurser är och förbliver en mycket viktig faktor för polisens möjligheter att kunna leverera den trygghet som allmänheten förväntar sig och förtjänar. Vill vi åstadkomma en ökad förmåga för polisen och rättsväsendet krävs det höjda anslag och fler poliser.

Hårdare straff och avskaffade straffrabatter

Rätten till den egna kroppen är en av de mest fundamentala mänskliga rättigheterna, men detta är något som verkar ha undgått de flesta svenska politiker. I dagsläget har vi en situation med ett ökat antal anmälningar av vålds- och sexualbrott. Media rapporterar om gäng som omringar flickor på festivaler och ofredar dem sexuellt. Polisen svarar med att dela ut verkningslösa »#tafsainte«-armband.

För att få till en verklig förändring vore det lämpligare att reformera svensk rätt. I nuläget är straffskalorna för vålds- och sexualbrott pinsamt låga, vilket sänder ut helt fel signaler. Det finns givetvis en poäng i att inte enbart tillämpa principen om »öga för öga, tand för tand« när det kommer till straff – rehabilitering av brottslingar kan också vara en komponent i våldspreventionen. Men dessa rehabiliterande inslag måste ändå kombineras med hårdare straff som faktiskt är kännbara, i synnerhet vid brott som kan ge offren men för livet.

En annan önskvärd åtgärd för att öka rättsväsendets preventionsförmåga vore ett avskaffande av de automatiska straffrabatterna. I detaljhandeln är »tag tre, betala för två« ett klassiskt försäljningsknep,

men den principen bör knappast gälla i svenska domstolar. Alla de brott som en brottsling begår skall givetvis också bestraffas. Dagens motsatta ordning är indirekt en uppmuntran till mer kriminalitet; alla former av straffrabatter bör således avskaffas. »If you can't do the time, don't do the crime.«

Lagliga vapen

Även om straffen skulle skärpas, så kommer det dessvärre alltid att kvarstå människor som ändå är beredda att begå illgärningar, och även om polisen skulle få kraftigt ökade resurser, så är det i praktiken ändå omöjligt för den att alltid finnas på plats när brott begås. När en person befinner sig i en situation av livsfara, då bör det också vara självklart att denna person ges såväl rättigheten som möjligheten till effektivt individuellt självförsvar. Lagar som reglerar vapeninnehav tenderar att enbart respekteras av dem som faktiskt lyder lagen. De som inte är intresserade av att leva ett hederligt liv, bekymrar sig inte heller om att respektera vapenlagar, vilket märks tydligt på det stora antal illegala vapen som i dag finns att tillgå i Sverige. Bättre vore en större *legal* marknad, där den som är laglydig och kapabel att korrekt hantera vapen också har rätten att inneha dem.

Legaliserad narkotika

De som inte är intresserade av att följa lagen tenderar också att dras till marknader för andra illegala produkter. En stor del av de kriminella nätverkens finansiering kommer i dag därför från narkotikaförsäljning, och många av de brott som vi ser i svenska städer beror på dessa nätverk. Polisen lägger i nuläget enorma resurser på att bekämpa brott som är direkt eller indirekt kopplade till narkotika. Detta är mycket märkligt, då narkotikabrott är brott som saknar offer. Vad en individ väljer att utsätta sin egen kropp för skall vara upp till den enskilde, inte staten. Den svenska repressiva narkotikapolitiken måste dessutom konstateras vara ytterst kontraproduktiv, eftersom den svenska narkotikarelaterade dödligheten är den näst högsta i EU.

Dessvärre är Sverige ett land präglad av förbudsiver och moralism, så i stället för att se till de faktiska konsekvenserna av nuvarande narkotikalagstiftning, håller man hårt på misslyckade kampanjer om nolltolerans. Givetvis finns det negativa sidor för den enskilde och dennes omgivning med att nyttja droger, men de problemen löses bättre med skadereducerande åtgärder än med batonger. Vill vi verkligen att polisen lägger en stor del av sina resurser på en verksamhet som inte tycks minska den narkotikarelaterade dödligheten och som dessutom berikar just de kriminella nätverk som den försöker att bekämpa? Vi borde hellre se till att polisen fokuserar på det som människor fruktar: grova våldsbrott, vilka i dag tyvärr klaras upp i en alltför liten utsträckning.

Konkreta policyförslag

- **Höj anslagen till polisen.**
- **Avskaffa samtliga straffrabatter.**
- **Skärp straffen för vålds- och sexualbrott.**
- **Utöka rätten till självförsvar genom en liberalare vapenlag.**
- **Legalisera narkotika.**

Välfärd med ansvar

Välfärden som försvann

Den svenska välfärdsstaten fungerar inte. Bristerna inom vård, skola och omsorg är många och allvarliga – samtidigt som svenskarnas individuella ekonomiska handlingsutrymme är mycket litet.

I början av 1900-talet utlovades en omfattande offentlig välfärd i utbyte mot höga skatter när de underskottsfinansierade allmänna bidragen och försäkringarna ersatte de frivilliga sammanslutningarna. Till en början fungerade systemet relativt väl. Sverige genomgick efter finansminister Johan August Gripenstedts liberala reformer på 1860-talet en period av stort välstånd, och redan innan det att frihandeln och näringsfriheten infördes hade svenskarna en hög arbetsmoral och starka normer rörande hushållning och ansvarstagande. Man överutnyttjade helt enkelt inte de tillgängliga välfärdsystemen.

Så småningom anpassade sig dock befolkningen till de nya systemen. Normerna förändrades. I undersökningen World Values Survey 1981–84 svarade nästan 82 procent av svenskarna att det aldrig är försvarbart att ta offentliga förmåner som man inte har rätt till i anspråk. I samma undersökning 1999–2004 gav endast 55 procent av svenskarna samma svar.

Den uppsvällda välfärdsstaten var starkt bidragande till 1990-talskrisen, men i stället för att helt genomföra det systemskifte som Carl Bildt påbörjade gjordes endast smärre justeringar av välfärdsstatens omfattning. Under 2000-talet har ökningstakten fördubblats jämfört med under 1990-talet – med överhängande risk för åtstramning och otrygghet längre fram. Samtidigt blir kvaliteten allt sämre. Löftena täcks inte av de höga skatterna. Långa köer inom sjukvården, vanvård av äldre och en skola med sjunkande kunskap hos eleverna är bara några av symptomen. I takt med att politiken har utfärdat nya och mer långtgående löften om trygghet har svenskarnas vilja att själva ta ansvar för sin välfärd dessutom minskat.

Skolavgifter

Borgerligheten måste åter bli systemkritisk. Skolan är inte dålig på grund av klassernas storlek – utan för att system med offentliga tjänster i sig är ineffektiva. En grundläggande trygghet för de allra mest utsatta kan inte tillåtas existera på bekostnad av alla andra medborgares möjlighet att på egen hand skapa trygghet för sig själva och sina familjer.

En frihet som borde vara självklar när den offentliga välfärden inte håller måttet är möjligheten att skaffa sig motsvarande tjänster på egen hand. Inom vissa områden är denna utveckling redan ett faktum – antalet privata sjukvårdsförsäkringar har trefaldigats på tio år – men inom andra områden är den fortfarande omöjlig. Svenska elever hade 2013 sämst kunskapsutveckling i hela OECD, och i den mån som Sverige nu efter detta har klättrat i rankningen, beror det mindre på en förbättring av de egna prestationerna än på en försämring av konkurrenternas. Att i en sådan situation förvägra svenskarna möjligheten att på egen hand bekosta en bättre utbildning för sig själva och sina barn är djupt orättfärdigt. Vi bör därför öppna upp för en verklig valfrihet inom alla nivåer av skolan genom att tillåta skolornas huvudmän att ta ut avgifter.

Egenfinansierad sjukvård

Det är naturligtvis väldigt positivt att hälso- och sjukvården i dag i viss utsträckning har den möjlighet till avgiftsfinansiering som skolan saknar. Det betyder dock inte att man kan bortse från de stora problemen som ändå finns inom den offentliga vården, med brist på vårdplatser, underbemanning och dålig samordning. Sverige har längst värdköer i hela Europa. I årtionden har regeringar och landsting utlovat förbättringar utan att prestera några nämnvärda resultat, och på många håll i landet ökar kostnaderna kraftigt utan att fler patienter får vård. Fler patienter behöver bära mer av sina egna kostnader – både för inkomstkällan i sig och för en sundare incitamentsstruktur. Därför föreslår vi att man minskar subventionerna av patientavgifter inom den offentliga vården.

Höjda vårdavgifter leder dock snabbt till att fler patienter får frikort, om man inte samtidigt även förändrar reglerna för dessa. Gränserna för högkostnadsskydden är i dag väldigt lågt satta. En kraftig höjning av taket i högkostnadsskyddet för den öppna hälso- och sjukvården, taket i högkostnadsskyddet för läkemedel och avgiftstaket för slutenvården är därför helt nödvändig.

Privatiserad pension

Ett annat stort problem är det skattefinansierade allmänna pensionssystemet, där kapitalackumuleringen är socialiserad sedan införandet av ATP för mer än ett halvsekel sedan. I dag bemödar sig få om att pensionsspara privat, eftersom man litar på systemet – vilket dock är långsiktigt ohållbart, givet att allt fler äldre lever allt längre samtidigt som årskullarna av yrkesarbetande (som skall stå för själva finansieringen) blir allt mindre. Ett fonderat system, där det som du betalar in mycket tydligare är kopplat till den pension som du sedan får ut, vore både mer rättvist och mer hållbart. Det är därför helt nödvändigt att successivt privatisera och avreglera hela det allmänna pensionssystemet.

Behovsprövade bidrag i stället för generella

Om man vill ge svenskarna större individuellt ekonomiskt handlingsutrymme och möjlighet att ta ansvar för den egna välfärden, behöver man med nödvändighet göra ordentliga prioriteringar på kostnadssidan. Det sociala skyddsnätet står i dag för 42 procent av de offentliga utgifterna. Systemets utformning och omfattning i kombination med den normförskjutning som har skett rörande hushållning och ansvarstagande gör att incitamenten att överutnyttja socialförsäkringarna är mycket stora. Det finns heller ingen poäng i att medborgarna skall betala in i skatt vad de sedan ändå får tillbaka i form av generella bidrag – förutom för den som förordar ineffektivitet och medborgarnas beroende av staten. Vi menar därför att man måste ersätta alla bidrag och transfereringssystem med ett enda behovsprövat bidrag som motsvarar en skälig levnadsnivå och som är lägre än den lägsta möjliga lönen.

Konkreta policyförslag

- **Tillåt skolornas huvudmän att ta ut avgifter.**
- **Minska subventionerna av patientavgifterna inom den offentliga vården.**
- **Höj taken i högkostnadsskydden för hälsovård, sjukvård och läkemedel.**
- **Privatisera det allmänna pensionssystemet.**
- **Ersätt alla bidrag och transfereringar med ett enda behovsprövat bidrag.**

Nya svenskar

Integrationen som försvann

Den svenska välfärdsstaten har kanske aldrig tidigare utmanats så mycket som av den stora invandring som har pågått under detta årtionde. Inför 2020-talet kommer därför samhällskontraktet att vara helt brutet rörande invandring och välfärd. Allt färre inrikes födda förväntas försörja allt fler nya svenskar. I dagens system får de nya svenskarna aldrig ens chansen att försörja sig själva.

Samhällets harmoni utsätts också för friktioner när grupper ställs mot varandra ekonomiskt. År 2013 omfördelade den offentliga sektorn 26 miljarder kronor från inrikes födda svenskar till utrikes födda.⁷ År 2014 medförde utomeuropeiska invandrare i genomsnitt ett underskott för offentlig sektor på drygt 370 000 kronor per person och år.⁸ En välfärdsstat som i en sådan hög utsträckning omfördelar från inrikes födda svenskar till nya svenskar bryter mot liberalkonservativa värderingar om individers rättigheter och sunda samhällsnormer.

Under 2016 beviljades drygt 70 000 uppehållstillstånd i Sverige.⁹ Det är en villfarelse att migrationskrisen skulle vara över eller att frågan är politiskt utagerad. Hur politikerna väljer att hantera migrations- och integrationsfrågor är avgörande för hur övriga reformer kan genomföras.

Om en nyanländ inte klarar av att betala minst lika mycket i skatt som han eller hon kommer att tillgodogöra sig i form av bidrag och välfärdstjänster, så är systemet i behov av att reformeras. Målsättningen bör vara ett samhälle som inte fundamentalt påverkas av migration. Detta kräver dock ett systemskifte med flera reformer av såväl de nyanländas möjligheter att själva bidra som kvalificeringen till välfärdsstaten. Om det är en ofrånkomlig förlust att erbjuda välfärdsstaten till en nyanländ, så kommer tillgången att behöva begränsas.

Inkluderande arbetsmarknad

Det är tämligen meningslöst att fysiskt ta sig in i Sverige men inte kunna ta sig in i ekonomin. Det största hindret för integration i Sverige består inte av landets gränser utan av svårigheterna att komma i arbete. En övervägande del av invandringen är lågkvalificerad, saknar kontakter och har undermåliga språkkunskaper. Det finns få jobb som dessa nyanlända lagligen kan finna på den sönderreglerade svenska arbetsmarknaden. För att de skall ha en ärlig chans att få ett jobb krävs det kraftigt sänkta ingångslöner och att facketets makt bryts.

Tyskland har flera goda erfarenheter av de så kallade minijobben. En liknande ordning bör införas i Sverige där invandrare ges möjlighet att jobba till en lägre lön och sämre förhållanden utan att det påverkar de svenska kollektivavtalen. Detta är redan i dag den krassa verkligheten för många av Sveriges egenföretagare. Genom att förenkla för såväl invandrare som svenskar att starta och driva

7. Se Flood & Ruist, 2015, s. 8.

8. Se ibid., s. 9.

9. Se Migrationsverket, 2017.

företag skulle man i större utsträckning kunna kringgå facketts makt och sänka lönerna för dem som har en produktivitet som understiger kollektivavtalens lönenivåer.

Exkluderande välfärdsstat

Tillgången till den skattefinansierade välfärden är emellertid en fråga som skulle kvarstå även om vägen in på arbetsmarknaden skulle kortas ned. Den svenska välfärdsstatens syfte kan aldrig vara att försörja hela världen. Därmed har dess omfattning redan begränsats. Att enbart befinna sig på ett visst territorium bör heller inte vara tillräckligt för att kvalificera sig till en omfattande välfärdsstat.

Invandrare bör således kunna inkorporeras i den svenska välfärdsstaten först efter tillräcklig kvalificering. Endast efter viss tid, och enbart när kalkylen går ihop på så vis att invandraren åtminstone hypotetiskt besitter möjligheten att under sin livstid bidra minst lika mycket som han eller hon kommer att kosta, kan ett fullt tillträde till välfärdsstaten beviljas. Innan dess bör tillträdet vara mycket begränsat och inte vara i närheten lika stort som för någon som är född i Sverige eller som har naturaliserats som svensk medborgare efter att ha bott och verkat här under en längre tid.

Stärkt medborgarskap och restriktiv naturalisation

Att vara medborgare i Sverige är mer än att bara betala skatt, ta del av välfärdssystemet och uppehålla sig i landet. Som medborgare har du en demokratisk rätt att delta i beslut om landets styrelse och på så viss påverka själva samhällskontraktets innehåll. Detta är inte bara ett privilegium utan också ett ansvar. Med ansvar kommer frihet – och vice versa.

Rätten att få vara med och fatta beslut som rör ett helt lands befolkning är ingenting att ta lätt på. För att medborgarskapet skall få högre status behöver det bli tydligt exakt vad som krävs för att få det och vilka fördelar som det medför. Är du väl medborgare skall du åtnjuta samma fördelar som varje annan medborgare, vare sig infödd eller invandrad. Ett medborgarskap skall i princip vara oåterkalleligt (undantaget landsförräderi eller ett bedrägligt ansökningsförfarande) och därför behöver kraven för medborgarskap också bli betydligt hårdare, med ökad restriktivitet vid naturalisation.

Det svenska medborgarskapet bör präglas av svenska värderingar. Mycket viktigare för människans välbefinnande än välfärdsstaten är ett samhälle med dygder som arbetsmoral, respekt och tydliga normer för vad som är rätt och fel. Svenska normer skall gälla alla i Sverige, och vad som är rätt eller fel kan inte vara någonting relativt, med parallella normkulturer, om människor i samma land skall kunna leva tillsammans i harmoni.

Att vara medborgare innebär också ett ansvar för kommun och landsting, vars utgifter överskrider statens. Den demokratiska rätten att påverka den offentliga sektorn bör enbart tillkomma svenska medborgare, och därför föreslår vi avskaffad rösträtt för icke-medborgare vid kommunal- och landstingsval.

Konkreta policyförslag

- **Avreglera arbetsmarknaden och förenkla företagandet.**
- **Kvalificera tillgången till välfärdsstaten med ett krav på självförsörjning.**
- **Uppvärdera medborgarskapet genom ökad restriktivitet vid naturalisation.**
- **Avskaffa icke-medborgares rösträtt vid val till kommun och landsting.**

Sänkta skatter

Inkomsten som försvann

Sverige är ett land som skattemässigt sticker ut vid internationella jämförelser. Detta beror bland annat på att marginalsikten hör till de högsta i världen. Det beror också på de höga arbetsgivaravgifterna, vilka inte har något tak, till skillnad från vad som är fallet i många andra länder, och vilka efter en förhållandevis låg nivå inte längre innebär några fördelar för den anställde, utan enbart blir till en ren skatt på arbete. Samtidigt ligger den genomsnittliga kommunalskatten på 32 procent. Så hög har den aldrig tidigare varit, och det finns ingenting som tyder på att den kommer att sänkas. Snarare tycks den fortsatt vara på väg uppåt.

Då skattesystemet reformerades under 1990-talet var principen den att löntagarna åtminstone skulle få *hälften kvar* av sina inkomster. Den principen är en rimlig utgångspunkt – så rimlig att den inte enbart borde gälla för höginkomsttagare (som man resonerade under 1990-talet) utan för alla som lönearbetar. Så är dock inte fallet i dag ens för den som tjänar 20 000 kronor i månaden. Detta beror på att en stor del av de skatter som svenskar betalar är dolda. Tas arbetsgivaravgifter och konsumtionsskatter (som moms och punktskatter) med i beräkningen, så betalar nästan alla som lönearbetar i Sverige över 50 procent av sin inkomst i skatt. Många känner heller inte till hur mycket av deras inkomst som går in i statskassan. Människor förtjänar att få veta hur mycket som de bidrar med, och ett första steg vore därför att öppet redovisa arbetsgivaravgifterna på skattebeskedet.

Den alldeles för tidigt bortgångne moderata riksdagsledamoten och frihetsvännen Johnny Munkhammar yttrade i riksdagen följande:

Ibland tror man att pengar bara gör nytta så fort de har hamnat i statskassan. Men pengar gör också nytta ute i samhället när människor får bestämma hur de ska spendera.

Munkhammars sätt att se på pengar är någonting som politiker i samtliga borgerliga partier behöver ta till sig. Politiker måste sluta tillskriva användandet av skattemedel ett egenvärde och i stället sträva efter att människor i så stor utsträckning som möjligt tillåts spendera sina egna pengar själva på det som gör dem lyckliga. Skattetrycket måste därför minskas radikalt.

Skatter som åtminstone inte är kontraproduktiva

Sverige är ett land där stora delar av väljarkåren har starka preferenser när det kommer till omfördelning och inkomstutjämning. Detta kan man såklart tycka vad man vill om – många borde rimligtvis acceptera en större inkomstspredning om det skulle innebära att de fattigaste fick det bättre. Men även om man accepterar premisen att Sverige skall vara ett land där omfördelning är prioriterat, kan detta ske på mer effektiva sätt.

Givet att man vill ha omfördelning från rika till fattiga, borde en rimlig utgångspunkt vara att man inte på ett ineffektivt sätt minskar det värde som man har att fördela. Så är emellertid inte fallet i Sverige i dag. Att ett avskaffande av värnskatten skulle vara mer än självfinansierande, är någonting som ekonomer är överens om. Detsamma gäller, baserat på rimliga skattningar, även den statliga

inkomstskatten.¹⁰ Ändå skulle det visa sig att värnskattens avskaffande var en omöjlig uppgift för Alliansregeringen. Detta innebar att de föredrog att staten fick lägre intäkter framför att höginkomsttagare fick betala en lägre skatt. Staten fick således mindre att omfördela, och de fattiga kan därför sannolikt ha *förlorat* på bevarandet av värnskatten. En rimlig utgångspunkt för skattesystem är att de inte skall vara direkt kontraproduktiva – det vill säga att de inte skall vara så höga att de inbringar lägre skatteintäkter. Den statliga inkomstskatten bör således avskaffas i sin helhet.

Hur mycket skatt behöver vi egentligen betala?

Fria Moderata Studentförbundet har tidigare visat att ett skattetryck på 5,3 procent skulle räcka för att finansiera en fungerande nattvaktarstat.¹¹ Ett sådant skattetryck skulle inte bara räcka för att finansiera det eftersatta försvar som vi har i dag, utan skulle också tillåta en välbehövlig ökning av försvarets och polisens resurser. Men hur högt skattetryck behövs det egentligen för att finansiera omfördelning och andra offentliga satsningar? Det beror naturligtvis på statens omfattning efter genomfört systemskifte.

Kategori	Allmänna offentliga utgifter	Polis och rätts-skipning	Försvar	Utbildning	Hälso- och sjukvård	Socialt skydd	Övrigt	Totalt
Andel av BNP	7,1 %	1,3 %	1,1 %	6,5 %	6,9 %	20,9 %	6,3 %	50,2 %
Andel av offentliga utgifter	14 %	3 %	2 %	13 %	14 %	42 %	12 %	100 %

Tabell 1. Offentliga utgifter uppdelade på utgiftsposter för 2015. Källa: Eurostat.

Som vi kan se i Tabell 1, så ligger de offentliga utgifterna i dag på drygt 50 procent av bruttonationalprodukten (BNP). Av dessa utgifter går drygt två femtedelar till transfereringar av olika slag. Sjukvård och utbildning uppgår till en dryg fjärdedel. Utöver detta tillkommer mindre utgifter såsom infrastruktur, försvar och rättsväsende. Om vi utgår från statistiska beräkningar, kan vi således börja med nattvaktarstaten och sedan se vilka nivåer av skattetryck som behövs beroende på hur stor offentlig sektor som vi vill addera.

Med en bibehållen nivå av skattefinansierat socialt skyddsnät men privat finansierad utbildning och sjukvård, skulle den offentliga sektorns andel av BNP landa på drygt 35 procent. En drastisk förändring! Omvänt skulle det offentliga kunna ha som utgångspunkt att ge medborgarna lika möjligheter i början av livet, och därför bibehålla den gemensamt finansierade utbildningen, men därefter avskaffa det offentliga sociala skyddsnätet och den offentliga sjukvården. Detta skulle då innebära en offentlig sektor som utgör ungefär 22 procent av BNP. Sverige skulle då bli ett mer normalt land.

10. Se Lundberg, 2016.

11. Se Fria Moderata Studentförbundet, 2013.

Sänkta skatter är ingen utopi

Att sänka skatten så kraftfullt som den här rapporten förordar, kan enligt många ses som omöjligt. Företrädare inom såväl vänstern som högern fruktar att lägre skatter skulle leda till »tomma lador« och massarbetslöshet. Som om inte det vore nog, så tycks borgerliga politikerna också vara kopplad till en rädsla för att detta skulle minska deras chanser att bli omvalda. Bägge dessa påståenden ligger dock långt ifrån sanningen.

Att genomföra markanta skattesänkningar under kort tid är ingenting nytt. Det har gjorts tidigare i svensk politik – och då utan att kräva en finansiering av krona för krona. När Socialdemokraterna under slutet av 1980-talet inte längre kunde blunda för de skadliga följderna av sitt försök att socialisera Sverige, med en stor offentlig sektor och höga skatter, var en radikal reform nödvändig. Som bekant sänktes den högsta marginalskatten från ungefär 80 procent till 50 procent genom den så kallade »århundradets skattereform«.¹² Statistiskt räknat var dessa skattesänkningar *inte* självfinansierande. *Dynamiska effekter* – ett begrepp som efter riksdagsvalet 2002 tycks vara tabu – var under slutet av 1990-talet en del av hur finansdepartementet beräknade att finansiera sina skattesänkningar.

Vad gäller skattesänkande politikernas chanser att bli omvalda, finner vi flera hoppningivande exempel i både Sverige och utlandet. Att Moderaterna under Reinfeldt blev omvalda (och dessutom ökade markant i opinionen) efter att ha avskaffat förmögenhetsskatten och sänkt inkomstskatterna, är någonting som borgerliga företrädare behöver påminna sig om.

De företrädare som borgerliga politiker brukar hänvisa till när de ombeds räkna upp sina politiska förebilder är Ronald Reagan och Margaret Thatcher. Detta är inte utan sin anledning. Få politiker har haft en så omfattande ambition att radikalt förändra sina respektive länder som dessa två. När Reagan tillträdde låg den högsta marginalskatten på över 70 procent. När han efter åtta år lämnade Vita huset, hade densamma sjunkit till under 40 procent. När Thatcher lämnade posten som premiärminister hade inte bara skatten sänkts, utan även ett stort antal statliga företag privatiserats. Förutom radikala systemskiften har Reagan och Thatcher ytterligare en sak gemensamt: de blev omvalda.

Konkreta policyförslag

- **Avskaffa såväl värnskatten som den statliga inkomstskatten.**
- **Synliggör samtliga dolda skatter (i synnerhet arbetsgivaravgifterna).**
- **Sänk skattetrycket drastiskt, med OECD-snittet som ett första riktmärke.**

12. Se Du Rietz, Johansson & Stenkula, 2014.

Källförteckning

- Alliansen. 2014. *Vi bygger Sverige. Alliansens valmanifest 2014–2018*. Alliansen, 2014.
http://www.moderat.se/sites/default/files/attachments/vi_bygger_sverige_-_alliansens_valmanifest_2014-2018.pdf.
- Bildt, Carl. 1991. »Regeringsförklaring«. Riksdagens snabbprotokoll 1991/92:6, 4 oktober 1991, § 4.
http://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/protokoll/riksdagens-snabbprotokoll-1991926-fredagen-den_GF096.
- . 1994. »Det liberala systemskiftet«. *Svensk Tidskrift*, nr 4, 1994, s. 224–228.
<http://www.svensktidskrift.se/carl-bildt-det-liberala-systemskiftet/>.
- Du Rietz, Gunnar, Dan Johansson & Mikael Stenkula. 2014. »Marginal taxation on labour income in Sweden from 1862 to 2010«. *Scandinavian Economic History Review*, vol. 62, nr 2, s. 163–187.
<http://dx.doi.org/10.1080/03585522.2013.836985>
- Erixon, Fredrik. 2017. »Why the right is losing its way«. *The Spectator*, 24 juni 2017.
<https://www.spectator.co.uk/2017/06/why-the-right-is-losing-its-way/>.
- Flood, Lennart, & Joakim Ruist. *Migration, en åldrande befolkning och offentliga finanser*. SOU 2015:95. Bilaga 6 till *Långtidsutredningen 2015* (SOU 2015:104). Stockholm: Finansdepartementet, 2015.
<http://www.regeringen.se/rattsdokument/statens-offentliga-utredningar/2015/12/sou-201595/>.
- Fria Moderata Studentförbundet. 2013. *5,3 procent*. Stockholm: Fria Moderata Studentförbundet, 2013. <http://fmsf.se/wp-content/uploads/2015/01/53-procent-2.pdf>.
- Johansson Heinö, Andreas. 2017. »Varför finns Moderaterna?« *Smedjan*, 1 juni 2017.
<https://timbro.se/smedjan/varfor-finns-moderaterna/>.
- Kinberg Batra, Anna, & Peter Norman. 2012. »Moderaterna vid vägs ände vad gäller privatiseringar«. *Dagens Nyheter*, DN Debatt, 16 december 2012.
<http://www.dn.se/debatt/moderaterna-vid-vags-ande-vad-galler-privatiseringar/>.
- Lundberg, Jacob. 2016. *Platt skatt för högre intäkter*. Stockholm: Timbro, 2016.
<https://timbro.se/skatter/platt-skatt-hogre-intakter/>.
- Migrationsverket, 2017. »Beviljade uppehållstillstånd 2016«. Statistisk sammanställning, 1 januari 2017. Stockholm: Migrationsverket, 2017.
<https://www.migrationsverket.se/download/18.2d998ffc151ac387159ee19/1485556064263/Beviljade+uppeh%C3%A5llstillst%C3%A5nd+2016.pdf>.
- Möller, Tommy. 2017. »En identitetskris«. *Axess magasin*, nr 3, 2017.
<http://axess.se/magasin/default.aspx?article=3298>.
- Sveriges Television. 1991. »Ulf Adelsohn«. Avsnitt av TV-programmet *Här är ditt liv*. Sveriges Television, TV2, 6 december 1991. <https://www.oppetarkiv.se/video/12804908/har-ar-ditt-liv>.

